

Inwoners Harkema kregen (voor het merendeel) achternamen in 1811.....

De achtergrond van deze publicaties is om bij de lezers enthousiasme te wekken voor het doen van stamboomonderzoek. Mocht u belangstelling hebben voor een dergelijk onderzoek, dan kunt u hulp en advies krijgen bij de Stichting Oud-Achtkarspelen. Ook is het mogelijk om in bepaalde gevallen gratis een beperkt onderzoek (b.v. een stamreeks) te laten doen. Voor informatie kunt u zich wenden tot de heer D.R. Wildeboer, De Hoefslag 26, 9285 RV Buitenpost, secretaris van bovengenoemde stichting, tevens de auteur van dit artikel. Het telefoonnummer is 0511-541920.

Dit is het zesde artikel in de reeks dat betrekking heeft op de aangenomen familienamen of achternamen in de gemeente Achtkarspelen. Deze maal is Harkema aan de beurt. Wanneer uw voorouders hier in 1811 woonden, komt u nu wellicht namen tegen die nog steeds in de familie voorkomen.

Nu eerst een kort overzicht van de geschiedenis van het dorp. Wanneer u nu langs de weg Augustinusga-Drogeham komt, ziet u niet ver van Buweklooster een straatnaambord waarop staat te lezen: "Hamsterpein". Deze buurt is nu een onderdeel van het dorp Drogeham, maar dat is niet altijd zo geweest. Het is interessant om na te gaan hoe zich dit in de loop der jaren heeft ontwikkeld. Volgens een kaart van 1664 lag hier het dorp Opeinde. Omdat er in de gemeenten Grootegast en Smallingerland dorpen lagen met dezelfde naam, ging men de naam Harkema-Opeinde gebruiken. Deze naam werd ontleend aan de stichter van het Buweklooster, t.w. Bouwe Harkema. Op een kaart van 1718 vindt men dan ook naar de spelling van die tijd de naam "Harcma Op Eynde". De noordelijke grens van het dorpsgebied liep over het Prinses Margrietkanaal, want de buurtschap Rohel viel er ook onder. De zuid- en de oostgrens liepen achtereenvolgens tot de Homear en de Turfloane.

Volgens een belastingregister van 1749 woonden er in het dorp 30 gezinnen met in totaal 123 mensen. Dit register laat ook zien hoe deze gezinnen aan de kost kwamen. Er waren 16 boeren, 7 arbeiders, 2 schuitlemakers, 1 scheper (dit was een herder) en nog 4 gezinshoofden met een ander beroep. De scheper droeg de toepasselijke achternaam van "Bok". Hij was toen nog de enige in het dorp met

een echte achternaam. Hij staat te boek als "redelijk in staat" en moest 61 caroliguldens en 2 strijvers aan belasting betalen.

Aan de hand hiervan kan volgens het toen geldende belastingtarief worden vastgesteld dat hij goed was voor een kapitaal van 2.500 car. guldens. In die tijd was dat een flink bedrag. Deze meneer Bok was dan ook op één na de hoogst aangeslagene in het dorp. Wytse Jans een "welgestelde boer" moest de meeste belasting betalen, t.w. ruim 70 car. guldens. Lieuwe Volkers een "zeer arm en vervallen oud man" werd daarentegen aangeslagen voor 4 car. guldens.

Het grondgebied van het huidige Harkema, dat heel lang een kale vlakte met heide was, behoorde bij de aangrenzende dorpen. Deze dorpen waren verplicht om de arm-lastige bewoners, die op hun dorpsgebied woonden, te ondersteunen. Ook is het waarschijnlijk dat bepaalde arme gezinnen naar dit gebied werden toegestuurd om te wonen, zoals dit het geval was met de familie Van der Veen, die rond het jaar 1826 zich hier vestigden. Ook woonden er de Alma's die van Drogeham kwamen en de families Elzinga en Van der Tuin uit Surhuizum. Raakte men in de omliggende dorpen aan lager wal, dan kwam men hier terecht. Volgens de volkstelling van 1839 woonden toen 305 mensen op de heide, die waren gehuisvest in 22 spitketen, waarvan het laatste exemplaar rond 1925 werd afgebroken.

Vanaf 1909 kwam er een belangrijke verbetering in de huisvesting doordat de Stichting Woningbouw Achtkarspelen, die toen ook al bestond, tientallen éénkamerwoningen van steen liet bouwen. Wie wil zien hoe een dergelijke woning en een spitkeet er uit zag, kan terecht op het themapark aan de Betonwei onder Harkema, ingericht door de Stichting Fries-Groningse Heide. Dit park geeft dus een beeld hoe men destijds in Harkema woonde. Wie nu een bezoek brengt aan het themapark, weet misschien niet dat hier het vroegere armenkerkhof lag. In 1870 werd dit door de gemeente Achtkarspelen aangelegd. Tot het jaar 1920 werden hier ruim 200 personen begraven, waarvan ongeveer de helft kinderen waren. Ter herinnering aan het armenkerkhof is in 1990 een herdenkingssteen op het terrein geplaatst.

Wie nu door Harkema rijdt, staat er misschien niet bij stil dat de tegenwoordige bebouwing minder

dan een eeuw oud is. Dat betekent dat veel oudere inwoners van het dorp het uit eigen ervaring nog kunnen weten wat er allemaal in de loop van de tijd is veranderd.

Harkema is, vergeleken met zijn burens, dus nog een erg jong dorp. Tegen alle sombere prognoses in is Harkema uitgegroeid tot een plaats met ongeveer 4.300 inwoners en is na Surhuisterveen en Buitenpost het grootste dorp van de gemeente Achtkarspelen. In 1811 waren er 39 gezinshoofden of alleenstaanden die eenachternaam aannamen.

Hierna treft u aan een alfabetische lijst van de gekozen achternamen door de inwoners van het dorp. Het cijfer in de laatste kolom (onder K.) geeft het aantal kinderen aan die de aangever bij de gemeente opgaf.

Nr.	Familienaam	Voornamen	K.
1.	Bijlsma	Jan Jakobs	-
2.	Boer de	Willem Oeges	-
3.	Boortsma	Willem Pieters	5
4.	Dijkstra	Gosse Folkerts	3
5.	Draijnsma	Kornelis Hylkes	6
6.	Fokkenga	Roel Fokkes	10
7.	Hamstra	Tys Lammerts	-
8.	Hatto	Sjoerd Hendriks	3
9.	Heide van der	Hendrik Wiebrens	3
10.	Heide van der	Siebe Ubles	5
11.	Henstra	Andries Hylkes	4
12.	Henstra	Boele Hylkes	-
13.	Hoekstra	Oege Pieters	7
14.	Kloosterman	Anne Jakobs	3
15.	Kloosterman	Bindert Jakobs	6
16.	Kramer	Alle Johannes	2
17.	Kramer	Willem Machiels	3
18.	Los	Folkert Roels	3
19.	Meulen van der	Hendrik Siebes	-
20.	Mozes	Geert Jeltes	5
21.	Oosterhof	Meine Halbes	2
22.	Reidsma	Berend Hylles	7
23.	Rinsma	Uble Klazes	2
24.	Spoelstra	Harmen Tjeerds	7
25.	Steenstra	Oeds Jakobs	7
26.	Suidersma	Jakob Engberts	-
27.	Swart de	Ruurd Jans weduwe	2
28.	Tietema	Jan Hendriks	-
29.	Tilstra	Ebeltje Siedzes	5
30.	Tjipkema	Teeke Alles	-
31.	Top	Romke Lieuwes	5
32.	Veen, van der	Johannes Jans	-
33.	Veenstra	Pieter Jans	4
34.	Vries, de	Marten Sierds	3
35.	Wijma	Antje Wiebrens	4
36.	Ytsma	Hendrik Klazes	2
37.	Zandstra	Melle Oedzes	1
38.	Zevenhuizen	Hendrik Pieters	6
39.	Zytsma	Tebbe Wiegers	3